

Zmiany symboli klasyfikacyjnych w nowej edycji tablic UKD UDC – P058

UKD (Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna) to system dziesiętny pozwalający na sklasyfikowanie całego piśmiennictwa. Prowadzony i aktualizowany przez Konsorcjum ds. UKD z siedzibą w Hadze, w skład którego wchodzi specjalistów z różnych krajów. Konsorcjum jest fundacją mającą za zadanie dbać o rozwój i propagowanie UKD w skali międzynarodowej.

Wydanie skrócone tablic UKD zawiera ok. 10% symboli pliku wzorcowego. W Polsce tablice wydawane są w odstępach mniej więcej 10 lat, przez BN. Przedostatnie wydane w 1997 r. mają nr UDC-P022, ostatnie wydanie obowiązujące z 2006 r. nr UDC-P058. Zbudowane są z trzech części:

I. Tablice pomocnicze – tworzenie symboli złożonych za pomocą znaków „+” i „/”, tworzenie symboli za pomocą znaków „:” i „:”, grupowanie symboli „[]”, podziały wspólne (języka, formy, miejsca, rasy, narodowości i grupy etnicznej, czasu), podziały wspólne z kreską zero (-0...), podziały analityczne (ze wskaźnikami: -1/-9 .01/.09 '0/'9)

II. Tablice główne:

- 0 Dział ogólny
- 1 Filozofia. Psychologia
- 2 Religia. Teologia
- 3 Nauki społeczne. Prawo. Administracja
- 5 Matematyka. Nauki przyrodnicze
- 6 Nauki stosowane. Medycyna. Nauki techniczne. Rolnictwo
- 7 Sztuka. Rozrywki. Sport
- 8 Językoznawstwo. Nauka o literaturze. Literatura piękna
- 9 Archeologia. Prehistoria. Geografia. Biografie. Historia

III. Indeks przedmiotowy UKD

Dla małych bibliotek liczących do 20 tys. woluminów zaleca się:

1. *Wykaz działów katalogu rzeczowego dla małych bibliotek publicznych* / oprac. Teresa Turowska ; Biblioteka Narodowa. - Wyd. 5 popr. i rozsz. - Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2007.
2. *Wykaz działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży* /oprac. Grażyna Lewandowicz - Nosal ; Biblioteka Narodowa. Instytut Książki i Czytelnictwa. – Wyd. 4 popr. i rozsz. – Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2008.

Dostępne w Bibliotece Narodowej oraz w Dziale Zakupu i Dystrybucji Materiałów Bibliotecznych WBP (tel. 081 52 87 418).

Zmiany w UKD wprowadzone w 2006 r.

Zmiany w tablicach pomocniczych

Zlikwidowano Tablicę Ii, podziały wspólne punktu widzenia oraz sposobu ujęcia tematu przez autora, oznaczane wskaźnikiem .00 (kropka, zero, zero)

- np. .001 punkt widzenia teoretyczny
- .002 punkt widzenia wykonawczy
- .003 punkt widzenia ekonomiczny itd.

Do Tablicy Ik podziały wspólne z kreską zero wskaźnik -0...(kreska, zero) wprowadzono:

- 02 (Własności)**
- np. -021 Właściwości istnienia
 - 021.111 Prawdziwy
 - 021.131 Wirtualny
- albo -021.5 Właściwości pochodzenia
 - 021.51 Źródło
 - 021.56 Nabyty
- albo -023 Cechy kształtu (płaski, wklęsły, itd.)
- albo -024 Właściwości struktury
 - 024.11 Analityczny
 - 024.12 Syntetyczny itd.
- 04 (Relacje, metody, działania)**
- np. -042 Relacje
 - 042.52 Odosobnienie. Izolacja
 - 043 Procesy ogólne
 - 043.2 Akcja, działanie
 - 043.3 Reakcja
 - 043.5 Interakcja

itd.

Pozostałe grupy poddziałów wspólnych z kreską zero pozostają bez zmian, czyli -03 (Materiały), -05 (Osoby)

Zmiany w tablicach głównych

0 Dział ogólny

Utworzono nowy dział **005 Zarządzanie**

Tu należy przenieść pozycje z klasyfikacją 65.01 teoria i praktyka organizacji i zarządzania i poprawić symbol na 005 (w miarę potrzeb z dalszą rozbudową) oraz 651 Biurowość i poprawić symbol na 005.91

2 Religia. Teologia. Religioznawstwo

Całkowita rewizja działu.

Zmienić napis na rozdzielaczu na: **2 Religia. Teologia**

Za rozdzielaczem **2** w katalogu rzeczowym należy umieścić:

pozycje z klasyfikacją 291 dotyczące historii religii, filozofii i teorii religii oraz pozycje z klasyfikacją 21 dotyczące teologii (deizm, teizm, ateizm, itd.) stworzenie świata należy zmienić klasyfikacje na 2-1

Następnie proponuje się utworzenie w katalogu rzeczowym rozdzielacza:

21/26+28/29 Religie niechrześcijańskie

tu należy przenieść pozycje sklasyfikowane wcześniej: od 291.1 do 299 i poprawić klasyfikacje następująco:

21 Religie prehistoryczne, religie prymitywne

221 Religie Chin

223 Korei,

225 Japonii,

23 Religie hinduskie,

24 Buddyzm,

25 Religie starożytnego Egiptu, Mezopotamii, Azji Zachodniej, Iranu, Greków i Rzymian (tu mitologia Greków i Rzymian dotychczas 292 zmienić klasyfikację na:255.2-

264+ 255.6-264), Germanów, Celtów, Słowian, mitologie skandynawskie, Majów, Azteków, Inków,

26 Judaizm,

28 Islam,

29 Współczesne ruchy religijne. Scjentologia. New Age (było i jest 29)

Następnie proponuje się utworzenie rozdzielacza:

27 Chrześcijaństwo

tu należy przenieść pozycje z następującą klasyfikacją: 23, 24, 25, 26 (oprócz 262.13 Papiestwo. Watykan), 27, 28, 348 . Będą to: Teologia chrześcijańska. Bóg. Chrystologia. Mariologia. Święci i błogosławieni. Antropologia teologiczna. Życie przyszłe. Dogmatyka. Apologetyka. Teologia moralna. Życie religijne. Teologia pastoralna. Kult. Liturgia. Sakramenty. Ekumenizm. Organizacja kościoła. Duchowieństwo. Prawo kanoniczne. Szkolnictwo kościelne. Misje chrześcijańskie. Parafie. Zakony. Kościoły i wyznania chrześcijańskie.

Można wydzielić zagadnienia dotyczące biblii oraz papiestwa.

W tym celu proponuje się utworzenie rozdzielacza:

27-23/-24 Pismo Święte. Bibliistyka. Teologia biblijna

Należy tu przenieść pozycje z klasyfikacją 22 na temat: Historia biblijna. Archeologia biblijna. Stary testament. Nowy Testament. Apokryfy Starego i Nowego Testamentu.

oraz rozdzielacza:

272-732.2 Papiestwo

Tu należy umieścić pozycje z klasyfikacją 262.13

3 Nauki Społeczne

Po rozdzielaczu 304+308 należy umieścić rozdzielacz

305 Problematyka płci. Gender study

Pozycje dotyczące roli płci z różnych punktów widzenia

Tu przenieść pozycje klasyfikowane wcześniej 396 i klasyfikować 305-055.2

Likwidacja działu 348 Prawo Kościelne.

Pozycje z klasyfikacją 348 przenieść do działu 27 Chrześcijaństwo.

36 Opieka społeczna. Ubezpieczenia (przebudowa działu)

Zamiast symbolu 364 z dalszą rozbudową stosuje się symbol 364 uzupełniony symbolami poddziałów analitycznych ze wskaźnikiem -1/-9 oraz poddziałów wspólnych z kreską zero(-0..) Opieka społeczna. Teoria opieki społecznej. Osoby potrzebujące opieki społecznej. Agencje i organizacje zajmujące się opieką społeczną. Wolontariat. Infrastruktura opieki społecznej: domy opieki, noclegownie, hospicja. Problemy społeczne wymagające opieki społecznej. Finansowanie opieki społecznej. Świadczenia socjalne.

Ubezpieczenia społeczne. Ubezpieczenia pracownicze (poprawić klasyfikację: z 369 zmienić na 364.3)

37 Oświata. Wychowanie. Szkolnictwo

Pozycje z klasyfikacją 371 należy zmienić na 37.091

Pozycje z klasyfikacją 372.8 (z dalszą rozbudową dotyczące nauczania poszczególnych przedmiotów) należy zmienić na 37.016, przedmioty nauczania dodaje się po dwukropku np.: 37.016 : 53 nauczanie fizyki.

Nauczanie poszczególnych przedmiotów na różnych poziomach czyli np. w gimnazjum lub liceum klasyfikuje się wykorzystując symbole poddziałów wspólnych-02 własności. Uzyskają one klasyfikację 373 z dalszą rozbudową.

374+379.8 Nauczanie i wychowanie pozaszkolne. Wykorzystywanie czasu wolnego

Oświata pozaszkolna. Nauczanie dorosłych. Uniwersytety powszechne

Pozycje z klasyfikacją 379.85 należy zmienić na 338.48 Turystyka. Turyzm

5 Matematyka. Nauki Przyrodnicze

50 Zagadnienia ogólne nauk matematyczno- przyrodniczych klasyfikować symbolem 5

501 Zagadnienia ogólne nauk ścisłych i przyrodniczych należy klasyfikować 5

Rozdzielacz:

502+504 należy zmienić na 502/504 Nauka o środowisku. Ochrona środowiska.

W obrębie działu 502/504 należy poprawić klasyfikacje:

504.03 Społeczne i ekonomiczne aspekty działalności człowieka w zakresie ochrony środowiska (ekologia społeczna) na 502.13/14

504.3 Środowisko atmosfery na 502.3

504.4 Środowisko hydrosfery na 502.51

504.5 Środowisko litosfery na 502.52

504.7 Środowisko biosfery na 502.211 lub środowisko jako całość 502.2

6 Nauki Stosowane. Medycyna. Nauki techniczne. Rolnictwo

Nowy dział:

60 Biotechnologia

Znajdą się w tym dziale pozycje klasyfikowane dotychczas 579.6:663/664:577 oraz wszystko co dotyczy urządzeń i wyposażenia biotechnologicznego, procedur i technik , inżynierii genetycznej, klonowania, fermentacji, organizmów modyfikowanych genetycznie, bioetyki, bezpieczeństwa w biotechnologii.

61 Medycyna

Problematyka weterynarii została w całości przeniesiona do rolnictwa:

pozycje z klasyfikacją 619 poprawić na 636.09

Zmienić napis na rozdzielaczu z 65 na 654/659 Telekomunikacja. Przemysł poligraficzny.

Transport. Poczta. Rachunkowość. Księgowość. Reklama

7 Sztuka. Rozrywki. Sport

72 Architektura

Zasadnicza zmiana sposobu klasyfikowania poszczególnych rodzajów budowli i budynków.

Dotychczasowy symbol 725 z postępującą rozbudową zastąpiono symbolem 725.1 po którym po dwukropku wstawia się symbol danej budowli np.: 725.1 : 614.2 budynki służby zdrowia.

Dla architektury sakralnej pozostał symbol 726 uzupełniany teraz po dwukropku symbolem odpowiedniej religii.

78 Muzyka

Pozycje o instrumentach muzycznych klasyfikowane dotychczas 681.81/83 przeniesiono do muzyki, należy poprawić klasyfikację na 780.61/.66

Również muzyka na poszczególne instrumenty dawniej ciąg symboli 786/789 otrzymała symbol 780.8 do którego po dwukropku dopisuje się właściwy instrument.

791/792 Film. Kino. Widowiska publiczne. Teatr

Pozycje z klasyfikacją 791.43 z dalszą rozbudową otrzymają symbol 791.

Zmiany w klasyfikacji piśmiennictwa dla dzieci i młodzieży

(na podstawie wydanego w 2008 r. *Wykazu działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży* G. Lewandowicz - Nosal

Układ w/g poziomów poszerzono o **Poziom 0**, w którym umieszczamy pozycje dla dzieci do 5 lat. Klasyfikacja działowa to **Kz** – książki zabawki, z elementami do manipulacji, mogą być z innego tworzywa niż papier, z tekstem ograniczonym do jednowyrazowych lub jednozdaniowych podpisów.

W **Poziomie I** pozostają jedynie książki z symbolem **N** – powiastki, bajeczki, wierszyki dla najmłodszych. Przeznaczone dla dzieci w wieku 6-8 lat, przystępna treść, duży druk, przewaga ilustracji nad treścią.

W związku ze zmianami we wszystkich bibliotekach należy poprawić dotychczasowe symbole w katalogach rzeczowych i alfabetycznych (w bazach elektronicznych również) przenieść karty z działów zlikwidowanych do nowoutworzonych (z poprawioną klasyfikacją) oraz przestawić książki do właściwych działów w/g nowego schematu, poprawić sygnatury. Jeśli korzysta się z opisów dostępnych w Internecie np. BN należy zwrócić uwagę na poprawność klasyfikacji i w miarę potrzeb aktualizować ją.

*Opracowała:
Anna Chwedoruk, instruktor MBP w Białej Podlaskiej
październik 2009 r.*